

Makarius en zijn nakomelingen

door
N.L. van Dinther
© 2022

Inleiding:

De naam Makarius treffen we in de bronnen niet veel aan, een enkele maal vinden we een vermelding zoals bijvoorbeeld:

In 1189 doet Rutger van Merhem die op het punt staat om de kruisvaart te aanvaarden een schenking aan de abdij Kamp. Als laatste getuige wordt vermeld de ministerialis Macharius.¹

Ca. 1233 bevestigt Albert van Cuyk de schenkingen gedaan door Albert van Dinther aan de abdij Berne.

Als laatste getuige wordt vermeld: Macharium de Cheldunc.² In de index van het oorkondenboek wordt deze opgenomen onder de naam Makarius van Kelsdonk.³

Kort nadien op 29 november 1237 is er een geschil tussen de abdij Tongerlo en het kapittel van Hilvarenbeek over de tiend van de goederen van "domini Macharii de Caledonc" en Winrici Albi in Tilburg.⁴ Ook deze naam wordt in de index opgenomen met Keldonk. Deze naamsvermelding lijkt mij niet correct. Ten eerste is de schrijfwijze zeer duidelijk anders en is heer sprake van "domini", Heer Makarius van Caledonc en ook nog eens te Tilburg. Mogelijk is hier sprake van een priester

Verondersteld wordt dat Vrouwe Christine Karis en haar priesterbroer kinderen zijn van Makarius [van den Bosch], zij hadden bezit te Tilburg.⁵

Op 27 juli 1310 oorkonden schepenen van Oisterwijk dat de gebroeders Gijsbert, Wouter en Hendrik Bac van Westtilburg (hoogstwaarschijnlijk zonen van Herman Bac ⁶) ieder een jaarlijkse uitkering van 3 mud rogge verkocht hebben aan de abdij Tongerlo, de eerste op een derde van zijn goederen van Reit, de tweede op zijn hoeve en de derde op zijn woning en op het braakland dat hij van de hertog houdt; deze goederen dragen zij op aan de abdij, waartegenover de abdij deze goederen als hun erfgoederen erkent.⁷

Vermeld wordt o.a. dat Gijsbert Bac van Westtilburg een derde gedeelte van het goed Van der Reit verkregen had van Vrouwe Christine gezegd Kariis en haar broederpriester. Hier is sprake van kinderen van een Karis die mogelijk deze goederen aan zijn kinderen heeft nagelaten. Overwogen kan worden of de hier genoemde Karis identiek is met de in 1237 genoemde Heer Makarius van Caledonc. De overdracht van deze goederen moet echter ruimschoots vóór 1310 (tussen 1295-1309) hebben plaatsgevonden om de genoemde priester te vereenzelvigen met magister Makarius van den Bosch daar die rond eind 1309 overleden lijkt te zijn en dan magister en kanunnik genoemd wordt.

¹ A.C.F. Koch, Oorkondenboek van Holland en Zeeland tot 1299 , Martinus Nijhoff/ 's-Gravenhage/ 1970, (OHZ), deel I nr. 219.

² H.P.H. Camps ,Oorkondenboek Noord Brabant tot 1312. 's-Gravenhage Martinus Nijhoff, 1979, (OBNB) deel. I.1 nr. 173. (de oorkonde is een herhaling van die van 1205, de handelingen waren van vóór 1205)
Zie ook: N.L. van Dinther; Brabantse geslachten, Middeleeuwen 1100-1500, 2006, blz. 25.

³ OBNB I.2, blz. 1244. Keldonk is een dorp en behoorde vanouds tot Erp. Opgemerkt kan worden dat op de grenzen van Dinther/Veghel/ Schijndel een toponiem "Kilsdonk" wordt vermeld.

⁴ OBNB I.1 nr. 184.

⁵ OBNB I. 2 nr. 823. Hypothese Hans Vogels, de vader is dan Makarius [van den Bosch] en de priester zou dan identiek zijn met magister Makarius. Van den Bosch tussen [] omdat die naam niet in de bronnen voorkomt.

⁶ Mededeling Hans Vogels.

⁷ OBNB I. 2 nr. 823.

I. Makarius:

Makarius wordt in 1258 en 1262 vermeld als schepen van 's-Hertogenbosch.⁸ Hij wordt in de oorkonden steeds als eerste en alleen met zijn voornaam zonder verdere toevoeging genoemd. Dat hij als eerste genoemd wordt geeft aan dat hij dan een goed gekend, gewaardeerd en wijs persoon was, zeker rijk⁹, bekwaam en al op leeftijd.

Zijn eerste bekende en belangrijk optreden blijkt indirect uit zijn vermelding als geldschieter bij de stichting van het klooster Binderen (ca. 1244/1246) door keizerin Maria van Brabant.

Maria van Brabant noemt hem uitdrukkelijk in haar testament van augustus 1259 als eerste vermelde legataris en belangrijk financier van het klooster. Hij wordt in het testament "Karis" genoemd inwoner van 's-Hertogenbosch.¹⁰

Er zijn geen vermeldingen bekend van zijn vermogen, maar wellicht is er een echo te vinden in het testament van magister Makarius van Den Bosch, zijn veronderstelde zoon.

⁸ OBNB I. 1 nrs. 270 en 285. B.C.M. Jacobs, Justitie en politie in 's-Hertogenbosch voor 1629, Van Gorcum, Assen/Maastricht, 1986. blz. 244 en 245.

⁹ De schepenkwalificaties voor het Bossche schepenambt zoals die in 1330 opnieuw werden vastgelegd waren: uit de rijkste, nobelste en nuttigste poorters, tenminste twee jaar binnen de stad gewoond hebben, (min) 25 jaar oud zijn, en behoorlijk van goederen voorzien.

Zie M.M.H. Spierings: Het Schepenprotocol van 's-Hertogenbosch 1367-1400, blz. 41.

¹⁰ OBNB I. 1 nr. 274.

Voor zijn kinderen zijn te houden bij een (nog) onbekende vrouw, volgorde willekeurig:

II.1 Magister Makarius [van den Bosch]: priester, investiet (pastoor), advocatus, kanunnik.

Mogelijk heeft Makarius theologie gestudeerd te Parijs. Indien hij inderdaad te Parijs heeft gestudeerd, dan moet hij een zak met geld gehad hebben, afkomstig van zijn vader.¹¹

Hij verwierf vele kanunnik functies bij verschillende kerken waarvan die te Luik het bekendste is.¹²

In oktober 1285 treedt "magister Magharius Leodiensis curu advocatus" op in een geschil over het patronaatsrecht van de kerk van Babiloniënbroek tussen Willem abt van Sint Truiden enerzijds en Willem van Wijtvliet anderzijds.¹³

Op 23 december 1295 wordt Macharius van 's-Hertogenbosch, "Machario de Buscho". kanunnik van St. Martinus te Luik vermeld met een te ontvangen cijns uit een huis en erf te 's-Hertogenbosch.¹⁴

Wellicht wordt hier de toenaam Van den Bosch toegevoegd ter onderscheiding van de sinds 1281 te 's-Hertogenbosch als schepen optredende "Makarius van Gent".¹⁵

In de jaren 1303-1309 treedt hij vele malen op als scheidsrechter en visitorator voor de abt van Sint Truiden en de bisschop van Luik.¹⁶

1 januari 1303:

Makarius van Den Bosch, kanunnik van Luik, Hendrik van Rijkkel, prior van de abdij van St. Truiden en Hesselinus van Drongelen, vertrouwensman, van de Heer van Heusden (Jan III) kondigen een arbitrale uitspraak aan betreffende een kwestie tussen Adam abt van St. Truiden en de Heer van Heusden betreffende het patronagerecht van Genderen.¹⁷

Op 19 december 1306 doen Enghelbertus proost van de grote en St. Salvatorkerk te Utrecht en Magister Makarius, kanunnik van Luik, enerzijds, Robinus van Millen deken en Willem van Juleymont kanunnik van St. Servaaskerk te Maastricht, anderzijds, eerstgenoemden door Gerard heer van Horn en Altena, de beide laatstgenoemden door het kapittel van St. Servaas op 15 november 1306 benoemd tot scheidrechters in hun geschillen en twisten bijzonder over hun goederen en rechten te Weert uitspraak etc.¹⁸

In deze oorkonde wordt het zegel van Makarius kanunnik van Luik als volgt beschreven:

De H. Petrus, houdende in de rechterhand de sleutel, in de linker een boek randschrift:

S. MAGRI MAKARII CUSTOD. S. PETRI LEOD.

11 april 1308:

Schepenen van 's-Hertogenbosch oorkonden dat Peter, zoon van Assele van Lith, Willem van Nulant, Jan zoon van Ghese, bloedverwant van Willem voornoemd, Richard, zoon van Evesce (?), Makarius, zwager (of schoonzoon?) van Colour van Ghewande, Lambert Kersmeker en Udo van Oss, beloofd

¹¹ Robert de Sorbon stichtte in 1253 aldaar een theologische faculteit, de naam "Sorbonne" komt van dit college. Bekend is dat al in 1247 "Albertus Magnus" de titel "magister in de theologie" behaalde te Parijs. (Bron: Wikipedia.) Aanbevolen lectuur: Jacques Le Goff. De intellectuelen in de middeleeuwen, 1989, Wereldbibliotheek. Amsterdam DNB. Uitgeverij Pelckmans. Kapellen.

¹² Makarius van Den Bosch wordt vermeld als kanunnik van St. Barthélemy in 1282, als kanunnik van Saint-Martin in 1293, van Saint Lambert in 1302, en als "coûtre" (?) van Saint Pierre in 1305. Hij wordt voor het laatst vermeld op 29 april 1309 als kanunnik van de Sint Servaaskerk in Maastricht. (Bron: A.C.M. Kappelhof .Een Moergestelse cijnsrol uit 1359, nawoord, 2011.)

¹³ OHZ deel IV, nr. 2239.

¹⁴ OBNB I. 2 nr. 529.

¹⁵ OBNB I. 2 nr. 380.

¹⁶ OBNB I.2 nrs. 696,760,779,783..

¹⁷ Ch. Piot, cartulaire de l'abbaye de St Trond I, Brussel. 1870, nr. cccxxiv (324).

¹⁸ Publications etc. 1931, P. Doppler, verzameling van charters en bescheiden betreffende het Vrije Rijkskapittel van St. Servaas te Maastricht nr. 248, blz. 282-287. T. Klaversma in zijn artikel De Hornes 1296-1345 in Publications de la société Historique et Archéologique dans Limbourg, 121, 1985, blz. 7-68, vermeld in noot 116: "Daar Gerlach van den Bossche de verwant van de Hornes, getrouwd met Aleydis, dochter van de heer van Heusden, was Makarius vermoedelijk een familielid van hem en van de Hornes." Hij baseert zich volgens mij op de verkeerde veronderstelling dat de aanduiding Van den Bosch bij Makarius slaat op Gerlach van den Bossche.

hebben te betalen aan mr. Makarius van 's-Hertogenbosch, kanunnik van Luik, jaarlijks 55 pond voor de opbrengst van de goederen van laatstgenoemde Makarius te Lith.¹⁹

Op 28 mei 1309 gelast Theobald (van Bar) bisschop van Luik mr. Makarius van 's-Hertogenbosch, kanunnik van Luik, de kapittelkerken van Kortessem, Diest, Hilvarenbeek, Oirschot, St. Oedenrode en Breda, alsmede het klooster Hoodonk te visiteren.²⁰

Op 28 juni 1309 brengt Makarius te Breda een bezoek aan de Latijnse school en regelt daar een aantal zaken. Zo moet het kruis in de processie op de jaargetijden gedragen worden door een scholier of koorknaap en worden de scholares. d.i. scholieren en ook zangertjes -beiden gaan samen- van de kapittelschool voor het eerst vermeld in verband met het bezoeken van de koordiensten.²¹

De volgende anekdote is het vermelden waard naar aanleiding van het bezoek van Makarius in 1309 aan Niervaert.

"In het begin van de 14e-eeuw vond de boer, Jan Bautoen, in het bijzijn van twee vrouwen, tijdens het turfsteken te Niervaert in het huidige Klundert een hostie die bij aanraking begon te bloeden. Een van de vrouwen verwittigde de pastoor die de hostie naar de kerk overbracht. Toen de bisschop van Luik, Theobald van Bar, onder wiens geestelijk bestuur ook Niervaert stond, van het voorval hoorde stelde hij een onderzoek in. Hij liet de authenticiteit van het wonder door de rechtsgeleerde, Macharius de Busco, onderzoeken. Hij verhoorde eerst Jan Bautoen en de twee vrouwen maar hechtte geen geloof aan hun getuigenis. Vervolgens besloot hij de hostie te testen door deze op vijf plaatsen met een priem te doorsteken. Vier maal ketste deze af, alsof hij stak op een kiezelsteen. Toen hij de hostie voor de vijfde maal raakte, vloede er op vijf plaatsen bloed uit. Macharius raakte geheel buiten zinnen 'soe dat die een seide dat hi sijn handen af beet van verwoetheiden. Die ander seide dat hi inden weghe doen hi toech tot ludick doot bleef ende tot ludick bynnen doot waert ghebracht. Mer hoe dat was kent god'.

De wonderbaarlijke hostie bleef in de daarop volgende anderhalve eeuw object van bijzondere verering in de kerk van Niervaert. De kroniek tekent in deze periode 19 wonderen op".²²

Op 7 september 1309 maakt magister Makarius van den Bosch zijn testament op en voegt op 10 en 23 september nog aanvulling daarop toe.²³

Magister Makarius is blijkens zijn testament een zeer vermogend man. Als kanunnik zal hij veel "prebendes" hebben verkregen. Daarnaast moet zijn persoonlijk vermogen groot zijn geweest. Hij legateerde aan veel kerkelijke- en geestelijke instellingen.

Hij schonk zijn goed te Lith aan het convent van Sint-Truiden. Hierover ontstaan later problemen.

Ook een aantal personen wordt niet vergeten, waardoor een aantal verbanden met o.a. familieleden aan het licht komen. Als eerste wordt vermeld een schenking van zijn goederen in Geffen die verkrijgt zijn zuster en haar man onder zekere voorwaarden met betrekking tot de hertog van Brabant. Indien deze voorwaarden niet vervuld worden vervalt het goed te Geffen aan de St. Lambertuskerk te Luik. De naam van de zuster en haar man is niet bekend.

Een ander m.i. opvallend legaat is aan "Marie, die mij verzorgde" (huishoudster?), zij krijgt 10 pond paris. en een gedragen wit kledingstuk, haar dochter Oda krijgt eveneens 10 pond zwarte tourn.

Als een van de executeurs van zijn testament wordt genoemd Gooswijn van Mierlo, kanunnik van Hoegaarden, "nepotem meum". De betekenis kan zijn: "kleinzoon" "oomzegger", "neef", of "nakomeling". Mogelijk moet hier de uitleg gegeven worden van "neef". Gooswijn was dus mogelijk de zoon van [Elizabeth] zijn zuster."²⁴

¹⁹ OBNB I. 2 nr. 760.

²⁰ OBNB I. 2 nr. 779.

²¹ M.A.M. Nauwelaerts, De oudste latijnse school van Breda, 1945 blz. 1-2.

²² Wikipedia.

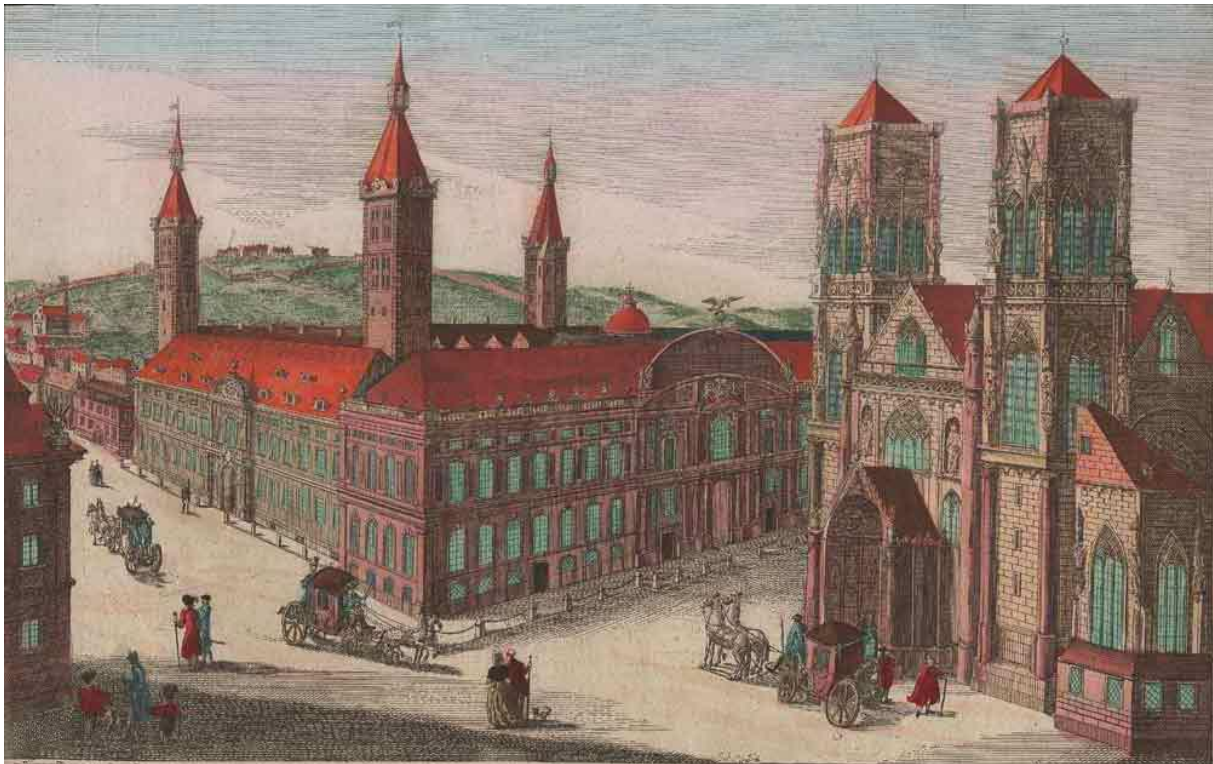
²³ OBNB I. 2 nrs. 785, 786, 791.

²⁴ Hypothese Hans Vogels 2021.

In zijn eerste codicil van 10 september 1309 komt een staaltje bemoeizucht in de huwelijksproblematiek aan het licht. De executeurs van zijn testament moeten erop toezien dat als de dochter van Makarius van Gent (zijn achternicht) in het huwelijk treedt, dat de schenking van 40 pond zwarte tourn., uit te betalen op haar trouwdag, alleen mag geschieden als zij uitdrukkelijk toestemming heeft verkregen van haar familieleden met dit huwelijk. Zo niet dan vervalt de schenking.

Gooswijn van Mierlo, zijn bloedverwant, verkrijgt als schenking zijn goed met toebehoren dat hij bezit in het dorp Rode (St. Oedenrode), onder de verplichting daaruit een cijns van 8 pond te betalen aan broeder Willem van den Bosch van de orde der Premonstratenzers.

In zijn testament wordt uitgebreid beschreven dat hij, met toestemming van de St. Lambertuskerk te Luik, voor zich zelf een grafkapel, gewijd aan de apostel Paulus, wil laten bouwen. Hij noemt daar een aantal personen die de werkzaamheden moeten uitvoeren en welke bedragen daaraan besteed mogen worden. Bij elkaar is dit een groot bedrag hetgeen alleen hoge rijke prelaten zich kunnen veroorloven.

Tekening: rechts de kathedrale kerk St. Lambertus naast het bisschoppelijk paleis te Luik. (18^e eeuw)

Er zijn problemen met de overdracht van de goederen te Lith aan de abdij van Sint-Truiden. Martinus, zoon van Udo van Lith, als rechter gedelegeerd door Willem van Kessel, ridder, die door het St. Lambertuskapittel van Luik als rechter is aangesteld in Kessel, Maren en Lith, stelt op aanmaning van Willem van Kessel voornoemd en van de schepenen van Lith (Albert z.v. Agnes en Johannes van Dordrecht), Gillis van Tienen, monnik van St. Truiden, in het bezit van zekere goederen te Lith.²⁵ Op 1 december 1309 dragen Arnold van Blankenheim, proost, deken, aartsdiaken, en het gehele kapittel van St. Lambert te Luik, schout en schepenen van Lith op de abdij van St. Truiden in het bezit te stellen van de goederen haar nagelaten door mr. Makarius van 's-Hertogenbosch.²⁶

Magister Makarius zal overleden zijn op 29 of 30 september 1309.

In het obituarium van de Sint Jan te 's-Hertogenbosch wordt zijn overlijden herdacht: "Meester Makarius, investiet van Den Bosch".²⁷

²⁵ OBNB I.2 nr. 795.

²⁶ OBNB I.2 nr. 800.

In het obituarium van de kathedraal Sint-Lambertus te Luik wordt op 30 september vermeld:
"Magister Makarius onze medekanunnik van wie wij bezit hebben te Bierleur (Grâce-Berleur) en in Luik op diverse plaatsen zoals blijkt uit het register van de kerk, in totaal 26 mark van goed gewicht; waarvan op het jaargetijde 4 mark verdeeld worden en op het einde van alle andere 11 maanden 40 schellingen per maand.

In de noot wordt nog vermeld:

Makarius van Den Bosch wordt vermeld als kanunnik van St. Barthélemy in 1282, als kanunnik van Saint-Martin in 1293, van Saint Lambert in 1302 en als "coûtré" (?) van Saint Pierre in 1305. Hij wordt voor het laatst vermeld op 29 april 1309 als kanunnik van de Sint Servaaskerk in Maastricht. Hij is overleden op 27 november 1313.²⁸

Zijn overlijden wordt ook herdacht in de abdij Berne.

Makarius schonk aan de abdij 23 pond voor zijn gedenken, dat door de abdij iedere maand werd herdacht maar de eigenlijke jaargetijdedag was 29 september.²⁹

Ook in het cijnsboek van de abdij Berne wordt hij vermeld:

2. Buscho. Item. Wilhelmus Vranke 8 libras ex parte magistri Machari de domo et domistadio suo.

3. Buscho Item. Spiritus Sanctus in Buscho 50 solidos de domo Johannis Comans ex parte eisdem magistri Macharii. Uit genoemde cijnsen blijkt dat magister Makarius een huis met toebehoren bezat te 's-Hertogenbosch.³⁰

II. 2. [Elizabeth van den Bosch]:

Zij zal een zuster geweest zijn van magister Makarius, gehuwd met **Gooswijn I [Moedel] van Mierlo**. Zij hadden een zoon ,Gooswijn van Mierlo (ca. 1257-1310), kanunnik in Hoegaarden, die optreedt als executeur van het testament van magister Makarius en van hem goed te St-Oedenrode ontving, en zijn "nepotum meum", werd genoemd.³¹

II.3. N.N. dochter:

Zij zal gehuwd zijn geweest met **Hendrick van Rixtel** die samen met zijn zoon Hendrick op 8 september 1311 afstand doet , ten overstaan van de leenhof en de schepenen van Lith, van zijn rechten op de goederen uit de nalatenschap van mr. Makarius van "s-Hertogenbosch.³²

II.4. [Christine Karis]:

Zij wordt samen met haar priesterbroer vermeld op 27 juli 1310. Volgens deze oorkonde was Vrouwe Christine gend. Karis en haar priesterbroer in het bezit van een derde deel van goederen genaamd "Reit" gelegen te Tilburg, die nu toebehoorde aan Gijsbert Bac van Tilburg, en overgedragen aan de abdij Tongerlo.³³

²⁷ Mechelien Spierings; Het obituarium of dodenboek van de Sint-Janskerk te 's-Hertogenbosch (1280-1425) in: Boschboom Bladeren, januari 1979, blz. 23/38

²⁸ Alain Marchandise, ed. L'obituaire de la cathédrale Saint-Lambert de Liège (XIe-XVe siècles) (Bruxelles, 1991. Académie royale de Belgique. Commission royale d'Histoire). Litt. A.C.M. Kappelhof, Een Moergestelse cijnsrol uit 1359, 2015.

Het overlijdensjaar 1313 hier vermeld lijkt mij niet juist. Makarius is voor 18 oktober 1309 overleden gezien de daarna volgende oorkonden met betrekking tot zijn testament.

²⁹ G. van der Velden, O. Praem. Het necrologium van Arnold van Vessem uit 1574, uitgave abdij van Berne 1986, blz.19 e.v.

³⁰ G.M. van der Velden .Praem. Het oudste cijnsregister van de abdij van Berne uit 1376, 's-Hertogenbosch 1982, blz. 42.

³¹ Hans Vogels; Mierlo, zijn oudste Heren en hun familie (c.1100-1335) een genealogische en historische reconstructie, Heemkunde kring Myerle, Mierlo 1999, blz. 24 e.v.

³² OBNB I. 2 nr. 852.

³³ OBNB I.2 nr. 823, Hans Vogels 1999, blz. 28.

II.5. N.N. dochter:

In het testament van magr. Makarius wordt zij als zijn zuster met haar man genoemd met een schenking van goederen te Geffen Niet duidelijk is of dit één van de genoemde dochters betreft waarschijnlijk is dat deze zuster en haar man, de jongste zuster van Makarius zal zijn geweest.

II.6. N.N. dochter:

Zij zal de echtgenote zijn geweest van **Siger van Gent**. Hun zoon Makarius van Gent heeft een dochter genoemd in het testament van magister Makarius.

Siger van Gent was schepen in 's-Hertogenbosch op 22 juli 1272, in oktober 1272 en 14 november 1281.³⁴ Aan de oorkonde van oktober 1272 in het archief van de abdij Postel hangt zijn beschadigd zegel.

In het necrologium van de abdij Berne staat op 8 december: Sigeri de Buscodicis qui dedit nobis 15 solidos.³⁵

Zijn zoon **Makarius van Gent** was schepen in 's-Hertogenbosch op 9 mei 1287.³⁶ Zijn beschadigd zegel is bewaard gebleven.

Beide zegels vertonen grote gelijkenis met die van het burggraafgeslacht "van Gent". Een leeg schild met schildhoofd waarover een rechterschuinbalk. Een gelijk zegel is bekend van Jan van Gent, alias van Damme, nakomeling uit het erfburggraafgeslacht Van Gent. Zie hiervoor onderstaande excursie.

³⁴ OBNB I.2 nrs. 335, 337 en 380.

³⁵ Van der Velden, 1986, blz. 94.

³⁶ OBNB I.2. nr. 425.

14 november 1281:

Schepenen van 's-Hertogenbosch oorkonden dat Gozewijn van Beek, burger van 's-Hertogenbosch, zijn goederen onder Gerwen verkocht heeft aan Makarius, zoon van Zeger van Gent.³⁷

14 september 1285:

Schepenen van 's-Hertogenbosch oorkonden dat Macharius, zoon van Zeger van Gent al zijn goederen in Gerwen verkocht heeft aan Thomas Valant en eveneens ten behoeve van Thomas Valant afstand heeft gedaan van wat hij van deze goederen van de hertog in leen hield.³⁸

14 augustus 1293:

Schepenen van 's-Hertogenbosch oorkonden dat Macharius van Gent een jaarlijkse erfcijns op een huis en erf aan de Markt te 's-Hertogenbosch aan Beatrix, weduwe van heer Gerlach verkocht heeft.³⁹

Bekend is dat Makarius Sigerszn. van Gent een dochter heeft genoemd in het testament van magr. Makarius in 1309.

Deze dochter zou kunnen zijn een Tresiana ca. 1310 gehuwd met Hartbernus (Happe) van Wetten.⁴⁰

In deze oorkonde is eveneens sprake van een Makarius gehuwd met Metta dochter van Hendrik Meltre waar sprake is van o.a. goederen te Lith.

7 februari 1291:

Schepenen van 's-Hertogenbosch oorkonden dat Metta Melstre, weduwe van Hendrik Meltre, enkele van haar goederen in Nistelrode en al haar goederen in Lith overgedragen heeft aan de abdij Mariënweerd als het deel dat haar zoon Jan, broeder in de abdij, na haar dood zou erven; waartoe haar kinderen, Hendrik, Metta en Wendelmoedis, alsook haar schoonzoon Macharius, gehuwd met haar dochter Metta hun toestemming gegeven hebben.⁴¹

³⁷ OBNB I.2. nr. 380.

³⁸ OBNB I.2. nr. 414.

³⁹ OBNB I.2. nr. 499.

⁴⁰ Hypothese Hans Vogels in zijn commentaar op het artikel van Jan Timmers betreffende genealogie Van Wetten. E-mail 7 september 2021.

⁴¹ OBNB I.2. nr. 460.

Excursie burggraafgeslacht Van Gent:

Het burggraafgeslacht Van Gent is o.a. bekend uit twee publicaties. Reeds in 1631 publiceerde André du Duchesne twee boeken waarin o.a. Van Gent werd besproken.⁴² De tweede publicatie is van E. Warlop.⁴³

Klaversma heeft in zijn bijdrage van 1978 enige aandacht gegeven aan een huwelijk tussen een lid uit het geslacht Van Altena met een Van Gent.⁴⁴ Ook J.C. Kort gaat op dit onderwerp in.⁴⁵

Beiden vermoeden een huwelijk ca. 1075 van een Dirk van Altena met Cunigonde van Gent dochter van Folkard I van Gent. Hierbij wordt o.a. verwezen naar een gezamenlijk bezit van zekere tienden te Vreemdijke, verdronken plaats bij Terneuzen.

Volgens Hans Vogels is de genoemde datering hoogst onwaarschijnlijk.

Hij veronderstelt dat Dirk van Altena, zoon van Dirk van Altena en N.N. van Kortessem, voor de eerste maal ca. 1165 gehuwd is met Aleid van Bornem-Gent, dtr. Van Steppo van Viggezele, heer van Bornem, en Aleidis van Gent.⁴⁶

Opmerkelijk is dat later Siger van Gent en zijn vrouw Oda van Grimbergen eveneens van doen hebben met bezit van tienden bij Othene (of Noten) nabij Terneuzen en Zaamslag in Zeeuws-Vlaanderen.⁴⁷

's-Hertogenbosch had in de dertiende eeuw als opkomende stad grote aantrekkingskracht op mogelijke jongere zonen van belangrijke geslachten die daar hun carrière wilden opbouwen. Zij kwamen o.a. uit steden zoals Brussel en Gent. Zo zien we in 1245 als schepen vermeld **Boudewijn van Gent**⁴⁸, in 1259 **Willem van Gent**⁴⁹ en in 1272 **Siger van Gent**.⁵⁰

Om schepen te kunnen worden behoorde je tot de "elite" van de stad en was je meestal gefortuneerd met een goede opleiding en connecties.

Wie waren zij? Schepen **Willem van Gent** was gehuwd met **Hadewich dochter van Roelof gezegd Rover van Rode**. Hij is vooral bekend door zijn uitgebreide testament in 1274, waarna en conflict ontstond met de stad Gent.⁵¹ Zijn zegel van 1261 als schepen is bekend en vertoont 3 bloemen.⁵²

⁴² Deel I: Histoire genealogique des maisons De Guines, D 'Ardres, De Gand et de Coucy. Et de quelques autres familles, Paris, Chez Sebastien Cramoisy, 1631. In deel II, Preuves de L 'Histoire des maisons etc.

https://books.google.nl/books?id=EufVTsnUgrgC&printsec=frontcover&source=gbv_book_other_versions_r&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

⁴³ De Vlaamse Adel, 1975, Uitgevers G. Desmet-Huysman, Kortrijk (België)

⁴⁴ T. Klaversma, De geslachten van Altena en Horne tot ca. 1300 in: PSHAL, tome CXIV, 1978, blz. 18-19.

⁴⁵ J.C. Kort, De Heren van Altena tot 1242 in: De Brabantse Leeuw jg. 55. 3, 2006 blz. 152-153.

⁴⁶ Hans Vogels: Altena-puzzelstukje valt op zijn plaats, 23 juni 2014, wijz. 11 juli 2020, email 8 september 2021.

⁴⁷ Duchesne, Preuves blz. 500 e.v.

⁴⁸ OBNB I.1, nr. 213.

⁴⁹ OBNB I.1, nr. 278.

⁵⁰ OBNB I.1, nr. 337.

⁵¹ OBNB I.1, nr. 343 en 839.

⁵² Corpus Sigillorum Neerlandicorum (CSN), Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage, 1937-1940, nr. 859.

De reeds in 1245 vermelde Boudewijn van Gent als schepen is niet verder uit de stukken bekend, er is geen zegel, zodat we in het duister tasten over zijn afkomst. Echter de naam Boudewijn is prominent bekend bij het burggraafgeslacht "Van Gent", wellicht is hij daarmee verwant.⁵³

Onderstaand een beknopte genealogie van het burggravengeslacht Van Gent.

I. Aleijdis van Gent: (1139-1154), dochter van **Siger I van Gent** (1114-1139) en een onbekende vrouw.⁵⁴

Zij huwde voor de eerste maal met **Hugo van Encre**, ridder, door zijn huwelijk burggraaf van Gent (1139) na zijn overlijden huwde zij met **Steppo van Viggezele**. (1145).

Waaruit (waarschijnlijk):

1. **Siger II**, volgt II

2. **Boudewijn** (1163-1172), mogelijk is een van zijn nakomelingen de schepen van 's-Hertogenbosch in 1245. Hij en Siger II worden broers genoemd in 1163.

II Siger II van Viggezele, genaamd van Gent, (1163-1198)

Hij huwde met **Petronella van Kortrijk**, (1190), dochter van Rogier I van Kortrijk en Sara van Rijssel

Uit dit huwelijk o.a.:

1. **Siger III**, volgt III-a.

2. **Dirck**, volgt III-b.

III-a Siger III, burggraaf van Gent (1190-1220), ridder.

Hij huwde met **Beatrix van Houdain**, (1212)

Uit dit huwelijk o.a.

1. **Hugo II**, burggraaf van Gent (1212-1232), ridder.

Grafmonument in het Stedsmuseum te Gent van Hugo II van Gent burggraaf van Gent (foto Paul Hermans 12 oktober 2010)

2. **Siger**, (1218-1255), ridder ,volgt IV-a.

⁵³ Zie mogelijk onderstaand.

⁵⁴ Warlop nr. 89 blz. 829 e.v. Bij de kinderen worden alleen opgenomen die van belang zijn in dit opstel, zie voor de overige kinderen de vermelde publicaties.

III-b Dirk van Gent, alias van Damme, heer van Damme en Willemskerke, vice-graaf van Melsele.

Hij huwde met een onbekende vrouw

Waaruit o.a.

1. **Jan van Damme, alias van Gent**, ridder,(1253-1274)., volgt IV-b.
2. **Adelide** gehuwd met Alard. (1253)

N.B: Verwacht zou worden dat er een oudere zoon met de naam **Siger** zou voorkomen gezien de gangbare vernoeming van zoons. Wellicht is er een oudste zoon Siger die jong gestorven is en daarna een jongste zoon Siger die niet genoemd is .Er is geen vermelding te vinden bij Duchesne of Warlop zij putten hun gegevens voornamelijk uit Vlaamse bronnen. Is hij mogelijk de Siger van Gent die jong vertrokken is naar s'-Hertogenbosch? Er is geen enkel bewijs voor deze redenering behalve de overeenkomst in het wapen van zijn mogelijke broer Jan met die van Siger te 's-Hertogenbosch.

IV-a. Siger, (1218-1255), ridder, zoon van **Siger III** en **Beatrix van Houdain (III-a)**

Hij huwde met **Oda van Grimbergen**, (1212-1238), weduwe van **Walter van Aa**, heer van Polare (1215-1236), **dochter van Arnold II van Grimbergen** (1167-1212) en **Sofie van Altena (1211-1250)**.

Van hen beiden zijn zegels bewaard gebleven:

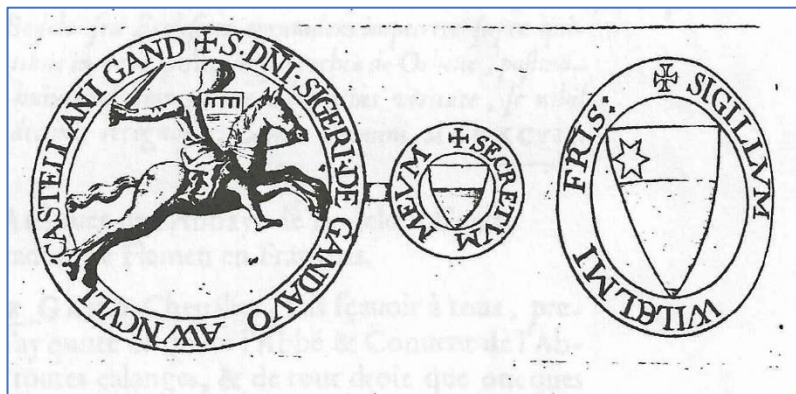

Zegel Siger van Gent, 1231
vair (zes rijen) met barensteel 5 hangers

zegels Siger van Gent en Oda van Grimbergen 1238
Siger: ridderzegel met zichtbaar leeg veld met barensteel 5 hangers in schildhoofd.

Van Siger zijn meer zegels bekend: 1237 zelfde als van 1231 en 1242 zelfde als 1238.

Zegel Siger van Gent 1255, leeg veld met barensteel 5 hangers in schildhoofd, klein zegel met leegveld en leeg schildhoofd. Randschrift: S.DNI.SIGERI. DE GANDAVO AVVNCVLI CASTELLANI
GAND, en klein zegel:+ SECRETVM MEVM.

Rechts zegel van zijn broer Willem leeg veld met in schildhoofd 6 puntige ster.

In 1236, 1237 en 1238 is er sprake van schenkingen aan de abdij van Bodelo en de kerk Dorenzele van land en tienden gelegen on Othene en Zaamslag bij Terneuzen in Zeeuws-Vlaanderen. ⁵⁵

Waaruit:

1. **Siger.**

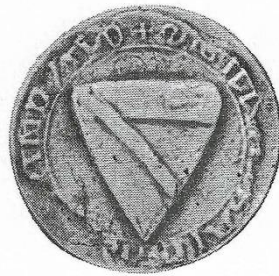
Siger van Gent zoon van Siger van Gent en Oda wordt eveneens in 1297 genoemd i.v.m. de abdij van Bodelo en Othene.⁵⁶ Hij bevestigde hierbij de eerdere schenking door ouders Siger en Oda.

2. **Elisabeth**

3. **Mathilda**

IV-b Jan van Damme, alias van Gent, ridder,(1253-1274)

Van hem is zijn zegel bewaard

Zegel Jan van Damme (1248) ,@ 56 mm, leeg schild met schildhoofd rechterschuinbalk
Randschrift: S ..HANNI .. .ANDAVO

In 1248 beloofde hij aan Floris van Holland broer van Willem graaf van Holland 7200 Vlaams. ⁵⁷

Hij huwde met **Arkenrade**, waaruit een zoon **Siger** ,voorkomend in 1278 in een charter van Marie gravin van Vienne.⁵⁸

Een mogelijke andere zoon is: **Arnoud vanden Damme.** ⁵⁹

22 mei 1290: (te Zierikzee)

Graaf Floris V erkent schuldig te zijn aan commandeur en broeders van het Duitse Huis te Koblenz wegens 720 Dordtse roede wijn die zij hem hebben geleverd....en stelt borgen die te Dordrecht in leistung zullen gaan ingeval hij in gebreke mocht blijven; de borgen bevestigingen dit en stellen zich borg voor elkaar. Als laatste van de borgen wordt vermeld: **Arnoud vanden Damme**, knaap.

⁵⁵ Duchesne 1631, deel II, Preuves blz. 500-505

⁵⁶ Idem, blz. 504-506

⁵⁷ Duchesne, 1631, deel I, blz. 313.

⁵⁸ Idem.

⁵⁹ Oorkondenboek Holland en Zeeland, deel IV , nr. 2477.